

Datum

2025-04-30

Adress

Rönnebladsgatan 1 B

Diarienummer

GRF-2025-4184

Yttrande**Till**

Kommunstyrelsen

Remiss Utbildningsdepartementet - Tid för undervisningsuppdraget - åtgärder för god undervisning och läraryrkens attraktivitet (SOU 2025:26)

STK-2025-497

Sammanfattning

Grundskolenämnden har fått möjlighet att yttra sig gällande Utbildningsdepartementets remiss ”Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkens attraktivitet (SOU 2025:26). I yttrandet följer grundskolenämndens synpunkter om förslagen i remissen. Generellt ställer sig nämnden positiv till utredningens förslag om att tydligare reglera lärares undervisningstid och minska de administrativa arbetsuppgifterna.

Yttrande

Nedan följer grundskolenämnden i Malmö stads yttrande rörande ”Tid för undervisningsuppdraget - åtgärder för god undervisning (SOU 2025:26)”. Grundskolenämndens synpunkter är uppdelade för respektive förslag som framförs i remissen.

Del 6

6.3.2 Förslag om att informera om studieresultat, framgångar och utvecklingsbehov

Utredningens förslag: Formuleringen ”Läraren ska med utgångspunkt i föräldrarnas önskemål fortlöpande informera elever och hem om studieresultat och utvecklingsbehov i läroplanerna för grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan” ändras till att ”Läraren ska informera elever och hem om studieresultat och utvecklingsbehov”. Formuleringen ”Läraren ska fortlöpande ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna i läroplanerna för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan” ändras till att ”Läraren ska ge varje elevinformation om framgångar och utvecklingsbehov i studierna”. Formuleringen ”Läraren ska fortlöpande ge varje elev, och i förekommande fall elevens vårdnadshavare, information om studieresultat och utvecklingsbehov i studierna i läroplanen för vuxenutbildning” ändras till att ”Läraren ska ge varje elev, och i

förekommande fall elevens vårdnadshavare, information om studieresultat och utvecklingsbehov i studierna.”

Grundskolenämndens synpunkter

I olika delar lämnar utredningen förslag om att ta bort ordet ”fortlöpande” från informationsskyldigheten och ge större möjligheter till skolan och läraren att bestämma tidpunkter för samverkan och information. Grundskolenämnden vill här påtala att det är viktigt att ändringarna tillämpas så att de inte riskerar att bli förtroendeskadliga eller inskränka elever eller vårdnadshavares rätt till information om hur det går i skolan. Det behöver vara tydligt att syftet är att formalisera när och hur information förmedlas och inte att begränsa vårdnadshavares rätt till information.

Grundskolenämnden ställer sig positiv till förslaget då det stärker lärarnas professionella mandat och arbetsmiljö. Minskade krav på kontinuerlig informationsöverföring frigör tid för undervisning och bidrar till en hållbar arbetssituation. Det är dock av vikt att det tydliggörs vilken typ av information som efterfrågas och hur skolorna förväntas hantera frekvenserna. Ett önskemål är att det kommer att tydliggöras inom till exempel ramen av ett allmänt råd som stöd till skolor och huvudman.

6.3.4 Bedömning om uppdrag om riktlinjer för ändamålsenlig undervisningsnära dokumentation

Utredningens bedömning: Ett uppdrag bör ges till Skolverket om att ta fram riktlinjer för ändamålsenlig undervisningsnära dokumentation.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden instämmer till behovet av tydliga riktlinjer som kan minska osäkerhet och onödig dokumentation. Det ökar förutsättningarna för god arbetsmiljö och en tydlig arbetsorganisation. Dock krävs stöd till rektorer och huvudmän för att tolkning och tillämpning inte ska variera kraftigt mellan skolor, vilket annars kan påverka likvärdigheten. Det är även viktigt att riktlinjerna åtföljs av ett digitalt stöd som är tydligt, tillgängligt och enhetligt utformat. Om skolor använder olika system med varierande funktionalitet och krav på dokumentation, riskerar det att motverka intentionen om minskad administrativ börda och bidra till nya arbetsmiljörisker. Det är av stor vikt att riktlinjerna utgår från lärarnas professionella bedömning av vad som bedöms för att följa en elevs utveckling, utveckla undervisningen och stärka lärandet.

6.4.1 Förslag om att minska antalet utvecklingssamtal till minst ett per läsår

Utredningens förslag: Utvecklingssamtal i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska äga rum minst en gång per läsår. Nuvarande bestämmelser för förskolan och förskoleklassen ändras inte.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden tillstyrker förslaget att minska antalet obligatoriska utvecklingssamtal. Det är rimligt att endast ett tillfälle om läsåret erbjuds elever som inte uppvisar svårigheter i vare sig skolarbetet eller sin sociala situation. Det skapar utrymme för återhämtning och bidrar till en mer hållbar arbetsbelastning. Samtidigt är det viktigt att betona vikten av att det utvecklingssamtal som genomförs ger vårdnadshavare god och tillräcklig information om hur det går för en elev och att inte en situation skapas där vårdnadshavare kontaktar lärare oftare för att få förtydligande kring elevens utveckling, vilket i så fall skulle ändå skapa merarbete för läraren. Det är även viktigt att det framgår att det kan finnas situationer då det föreligger behov av fler samtal där vårdnadshavare närvarar och ges samlad information om elevens utveckling. Det är därför positivt att det framgår av förslaget att utvecklingssamtal ska äga rum *minst* en gång per läsår. Ett önskemål är att det förtydligas om vad ”förläggas när det som anses som mest lämpligt” innebär. Vilken nivå är beslutande, huvudman, skola eller lärare när det handlar om när samtalet ska förläggas?

6.5.1 Förslag om att förtydliga syftet med de skriftliga utvecklingsplanerna

Utredningens förslag: Skriftlig individuell utvecklingsplan ska byta namn till skriftlig kunskapsutvecklingsplan. Innehållet i planen ska koncentreras till kunskapsutveckling. Möjligheten att även föra in omdömen om elevens utveckling i övrigt i planen tas bort. De föreslagna ändringarna gäller för samtliga skolformer med krav på skriftliga utvecklingsplaner, det vill säga grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden stödjer förslaget att kraven på den individuella utvecklingsplanen/kunskapsutvecklingsplanen koncentreras till kunskapsutveckling och att möjligheten till omdömen om elevens utveckling i övrigt tas bort. Detta tydliggör uppdraget och minskar dokumentationskrav. Det stärker lärarens fokus på undervisningen och bidrar till en mer hanterbar arbetssituation. Det är viktigt att den skriftliga kunskapsutvecklingsplanen stödjer övrig dokumentation och kommunikation och är i fas med genomförande av förändringen av utvecklingssamtalen. Grundskolenämnden ser fördelar med detta upplägg då det bör innebära att den administrativa belastningen bör minska, men det är av vikt att det tillgodoses att elevernas utveckling i övrigt också uppmärksammas och att detta förslag synkroniseras med förslag i remissen ”En förbättrad elevhälsa (Dir. 2024:30)”. Grundskolenämnden instämmer även med att elevens integritet bör värnas fortsättningsvis och att känslig information om den enskilde eleven inte ska kunna spridas i form av allmän handling. Det är också av vikt att stödmaterial tas fram för detta, då det utan vägledning riskerar leda till att olika skolor utvecklar egna lösningar, vilket kan skapa osäkerhet i ansvarsfördelningen och påverka likvärdigheten i elevstödet.

6.6.1 Bedömning om att ta bort regleringen av ”extra anpassningar”

Utredningens bedömning: Regleringen av stöd i form av ”extra anpassningar” bör tas bort ur skollagen. Stödsatser som ges inom ramen för den ordinarie

undervisningen kan benämnas ”stöd”. Stödinsatser bör beslutas och genomföras efter samverkan mellan olika yrkeskategorier.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden ställer sig positiv till att bestämmelserna om extra anpassningar ses över, då grundskolenämnden instämmer med den problematik som utredningen beskriver. Förslaget har också potential att stärka samverkan mellan olika professioner i skolan och minska den administrativa och pedagogiska belastningen för lärarna. Det behöver dock utredas ytterligare om hur en sådan ändring ska fungera i praktiken. Det behövs även tydligare diskussion om gränserna mellan eventuellt ”stöd” och ”särskilt stöd” samt andra bestämmelser i skollagen. Det behöver dessutom utredas hur eventuella förslag kring dessa ändringar påverkar huvudmännen ekonomiskt och personalmässigt.

Grundskolenämnden instämmer med att stödinsatser bör beslutas och genomföras efter samverkan mellan olika yrkeskategorier. När lärarens ansvar för ”stöd” tydligt delas med andra yrkesgrupper, skapas förutsättningar för tätare samplanering och gemensamt ansvarstagande för stödinsatser. Detta kan i sin tur bidra till ett mer integrerat elevstöd och en stärkt arbetsmiljö för lärarna. För att intentionerna ska kunna förverkligas i praktiken krävs dock att uppdrag, roller och mandat för övriga professioner – såsom specialpedagoger, elevhälsa och elevassistenter – definieras tydligt på nationell nivå. Utan ett sådant förtydligande finns en överhängande risk att ansvaret för stödinsatser blir oklart och faller mellan stolarna, vilket både försämrar arbetsmiljön och elevens möjligheter att få rätt stöd i rätt tid.

Förslaget bedöms vara en viktig del i att minska lärares arbetsbörda och administrativa arbetsuppgifter. Grundskolenämnden anser även att det är av stor vikt att detta förslag synkroniseras med förslag i remissen ”En förbättrad elevhälsa (Dir. 2024:30)”.

När det gäller möjligheten att stöd kan dokumenteras i vissa fall och att det är upp till rektor eller eventuellt elevhälsa att göra detta, anser grundskolenämnden att detta är något som kommer att underlätta skolornas arbete, men att det finns ett behov av ett förtydligande gällande när denna dokumentation kommer att behövas utifrån juridiska aspekter. Detta utifrån att rektor ska kunna planera för en fungerande organisation och synliggöra behov av resurser.

6.7 Förslag om att användningen av digitala system och verktyg i skolväsendet ska utredas

Utredningens förslag: Användningen av digitala system och verktyg för information och dokumentation i skolväsendet ska utredas i särskild ordning. Bland annat följande behöver utredas:

1. Vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att minska det administrativa dubbelarbetet, begränsa informationsöverföringen och på andra sätt förbättra arbetssituationen och arbetsmiljön för förskollärare och lärare vid användningen av digitala system inom skolväsendet.

2. Vilka behov som finns av obligatoriska standarder för digitala system i syfte att förbättra interoperabiliteten när uppgifter överförs mellan olika system, aktörer och huvudmän inom skolväsendet, såväl kommuner och regioner som enskilda sådana.
3. Hur standarder som avses i punkt två kan regleras.
4. Om det finns behov av föreskrifter för att förbättra interoperabiliteten vid överföring av data och i förekommande fall vilken eller vilka myndigheter som ska ansvara för att utfärda föreskrifter, utöva tillsyn och ta fram andra stödjande eller styrande dokument som val, och tillämpning, av tekniska och semantiska standarder.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden ställer positiv till att denna utredning görs och att det är av stor vikt att ta del av huvudmännens erfarenheter. Förutom den forskningen som det hänvisas till i remissen, finns det också mycket erfarenheter och empiri i olika delar av styrkedjan som bedöms vara av värde för utredningen. Det är också av intresse av att vidare undersöka möjligheterna till en sammanhållen och samverkande IT-miljön på nationell, regional och kommunal nivå. Det är viktigt i utvärderingen att både beakta för- och nackdelar med den digitala arbetsmiljön och se det ur flera perspektiv i styrkedjan.

För att uppnå likvärdiga arbetsförutsättningar och god arbetsmiljö över hela landet krävs ett tydligare nationellt ansvarstagande för att utveckla, samordna och tillhandahålla digitala stödverktyg som är anpassade efter skolans behov. Ett icke samordnat införande av olika system riskerar att leda till ökad stress och frustration i personalgruppen.

Detta är särskilt viktigt när uppgifter och ansvar för elevstöd i högre grad delas mellan olika professioner – samverkanslösningar måste då också stödjas digitalt, med system som möjliggör informationsdelning och gemensam dokumentation på ett säkert och lättillgängligt sätt.

6.8 Bedömning om systematiskt kvalitetsarbete

Utredningens bedömning: Skolverket, Skolinspektionen och Specialpedagogiska skolmyndigheten bör aktivt verka för att information om, och stöd för, arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet inte skapar onödig dokumentation eller dubbel- och överdokumentation för verksamhetsnära personal som förskollärare och lärare.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden ställer sig positiv till detta, med tillägg om att det bör även gälla andra delar i styrkedjan som rektorer och huvudmän. När det gäller skolmyndigheternas förväntningar på det systematiska kvalitetsarbetet instämmer grundskolenämnden med remissens analys om att det systematiska kvalitetsarbetet måste vara konkret och vara på en rimlig nivå och i den utsträckning det är möjligt ligga i anslutning till det särskilda ansvaret för undervisningsuppdraget. Vidare instämmer grundskolenämnden med att det krävs prioriteringar med från alla nivåer i

skolväsendet för att undvika att dokumentationskraven blir för högt ställda. Grundskolenämnden tillstyrker att Skolverket, Skolinspektionen och Specialpedagogiska skolmyndigheten aktivt bör verka för att sådant stöd och information inte skapar onödig dokumentation eller dubbel- och överdokumentation. Det vore också positivt med stöd i arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet, eftersom Skolverkets uppdrag att meddela föreskrifteter dragits tillbaka.

Del 7

7.3 Bestämmelser om kränkande behandling bör reformeras

Utredningens förslag: Att lärare och förskollärare får tillräckligt med tid för att arbeta med såväl undervisningsuppdraget som värdegrundsuppdraget är viktigt för att skapa kvalitet i undervisningen och en trygg skolgång för barnen och eleverna. En trygg skolsituation för barn och elever främjas också av ett välfungerande främjande och förebyggande arbete mot kränkande behandling och att det finns närvarande lärare, förskollärare och andra vuxna som uppmärksammar och ingriper mot kränkande behandling i verksamheten.

Vi har dock identifierat att det systematiska och dokumentationskrävande arbetet mot kränkande behandling som följer av utformningen av bestämmelserna riskerar att ta mycket av förskollärares och lärares tid. Den tid som tas i anspråk av dokumentation och utredning av uppkomna incidenter riskerar att ta tid som i stället kan ägnas åt undervisning och det förebyggande arbetet. Vår bild är att bedömningar utifrån regelverket och efterhandsstyrningen har fått ta stor plats inom detta område och att det tenderar att tränga undan lärares och förskollärares professionella bedömning. Det får konsekvenser för förskollärares och lärares yrkesutövning. Vi menar att de bedömningar som utgår från regelverket behöver balanseras med större tillit till professionerna och ge lärare och förskollärare utrymme för att hinna med undervisningsuppdraget och större fokus på det främjande och förebyggande arbetet mot kränkande behandling.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden bedömer att regleringen om kränkande behandling behöver ses över i sin helhet. Det hade varit positivt om förslagen gällde även trakasserier och sexuella trakasserier för att inte skapa olika hantering av likartade situationer. Grundskolenämnden vill påtala att utredningen i avsnitt 7.3.7 tycks sammanblanda anmälningsskyldigheten med utredningsskyldigheten. Som utredningen i tidigare avsnitt framför så ska anmälan göras när en elev *upplevt* sig utsatt för kränkande behandling. Faktorer som är av vikt vid utredningen en händelse ska inte inverka vid avgörandet om en anmälan ska upprättas.

Grundskolenämnden instämmer dock kring att det finns stor skillnad i antalet anmälningar mellan skolor. Att vissa skolor gör färre anmälningar är dock snarare utifrån den administrativa börda som anmälningarna utgör, än att det är oklart när en anmälan ska upprättas. Regelverket är tydligt att även bagatellartade händelser ska anmälas. Den enda begränsningen i anmälningsskyldigheten är huruvida händelsen har ett samband med verksamheten eller ej. I avsnitt 7.3.7 framkommer även att skolor

enligt egen uppgift dokumenterar händelser som de själva uppfattar som mycket ringa eller snabbt utagerade, i syfte att ”hålla ryggen fri”. Det stämmer säkerligen att många skolor överdokumenterar för att hålla ryggen fri, men i sammanhanget är det viktigt att poängtera att skollagen också kräver att skolan anmäler ringa händelser. Personal och rektor kan enligt skollagens bestämmelser inte välja att avstå från att anmäla sådana händelser, vilket är kärnan i varför nuvarande regelverk är administrativt betungande.

Utifrån den administrativa börda nuvarande regelverk innebär ställer sig grundskolenämnden positivt till att se över bestämmelserna och ”höja tröskeln” för vilka typer av händelser som ska anmälas till rektor och huvudmannen. Förvaltningen anser dock att ytterligare överväganden och förtydliganden behövs i förslaget, särskilt avseende hur begreppen *allvarlig* eller *upprepat* ska användas och tolkas.

Alternativt kan utredningens förslag förstås som att skolan inte ska anmäla och utreda varje enskild upprepat händelse så som praxis är idag – utan att snarare att en samlingsanmälan/utredning ska göras kring att en elev är utsatt upprepat. Det vill säga att det är den samlade skolsituationen som ska utredas, snarare än vad som hänt vid varje enskilt tillfälle. Om detta är syftet behöver det klargöras, med hänsyn till att det skulle utgöra en stor skillnad mot dagens praxis.

Det finns även enligt grundskolenämndens tycke otydligheter och problematik gällande begreppet *allvarlig*. Utredningen föreslår exempelvis att en kränkning som riktats mot ett barn eller elev som är betydligt yngre är *alltid* att betrakta som allvarlig. Förvaltningen ställer sig tveksamma till en sådan ordning eftersom förslaget fortsatt utgår från att det är elevens subjektiva upplevelse av att vara kränkt som är avgörande i informations- och anmälningskyldigheten. Förslaget om att vissa händelser alltid ska ses som *allvarliga* oavsett ”grovhet”, är heller inte i linje med att det samtidigt framförs att det ligger inom personalens kompetens att ta ställning till vilka incidenter som kan betraktas som mindre allvarliga.

Grundskolenämnden anser att det är problematiskt att bedömningen om vad som är att betrakta som är en *allvarlig* kränkning i utredningens diskussion snarast tar sin utgångspunkt i omständigheter kring eleverna än i själva arten av händelsen, så som åldersskillnad, om eleven varit tidigare utsatt eller är ”känslig”. Att två elever kan bli utsatta för samma händelse, men endast en hade genererat en anmälan, för att den ena eleven bedöms av personal som ”skör”, vore en märklig ordning. Det borde rimligtvis vara kränkningens art som avgör om den är *allvarlig* nog att befoga en anmälan, och inte andra omständigheter kring eleven.

Grundskolenämnden anser att tydligare stöd och vägledning behövs gällande vad som ska bedömas som allvarligt eller upprepat. Så som förslaget aktuellt är utformat bedömer grundskolenämnden att det riskerar att leda till endast en relativt liten minskning av dokumentation. Dokumentation för att ”hålla ryggen fri” kommer sannolikt fortsätta om gränsen för vad som är allvarligt eller upprepat läggs på en så pass låg nivå och inte tydliggörs ytterligare.

7.4.1 Personalens ansvar för att uppmärksamma och hantera kränkande behandling ska tydliggöras

Utredningens förslag: Personalens ansvar för att aktivt motverka kränkande behandling inom utbildningen enligt 1 kap. 5 § skollagen flyttas till en ny bestämmelse i 6 kap. skollagen. Bestämmelsen formuleras om i syfte att förtydliga att ansvaret innefattar att uppmärksamma och agera för att hantera alla former av kränkande behandling. Utöver skolväsendet gäller den nya bestämmelsen även i annan verksamhet enligt skollagen.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden ställer sig positiv till att ansvar för att aktivt motverka kränkande behandling inom utbildningen enligt 1 kap. 5 § skollagen flyttas till en ny bestämmelse i 6 kap. skollagen. Detta utifrån att förslaget syftar att samordna med övriga delar i regelverket i 6 kap i skollagen.

Ett tydliggjort ansvar minskar osäkerhet och förbättrar arbetsmiljön genom att lärare får en mer avgränsad och hanterbar roll i arbetet mot kränkande behandling. Det ger bättre förutsättningar för att arbeta förebyggande och fokusera på det pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Samtidigt finns en risk att ansvarsförskjutningen till exempelvis rektor eller elevhälsa sker, utan att motsvarande stöd eller resurser tillförs organisationen. För att förslaget ska få effekt krävs att ansvaret inte bara förflyttas – utan även förankras i hållbara strukturer och bemanning.

7.4.2 Anmälningsskyldigheten ska begränsas till sådan kränkande behandling som är allvarlig eller upprepad

Utredningens förslag: 6 kap. 10 § skollagen ändras. Personalens anmälningsskyldighet ändras till en informationsskyldighet. Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för allvarlig eller upprepad kränkande behandling ska informera rektorn om detta. Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig utsatt för kränkande behandling av någon i personalen ska också informera rektorn om detta. Lärare och förskollärare ska inte särskilt pekas ut som ansvariga för att informera rektorn. Rektorns anmälningsskyldighet och huvudmannens utrednings- och åtgärdsskyldighet ska gälla samma uppgifter som omfattas av personalens informationsskyldighet. Personalens och rektorns skyldighet att anmäla trakasserier och sexuella trakasserier flyttas från skollagen till diskrimineringslagen, men ändras inte i sak.

Grundskolenämndens synpunkter

När det gäller att anmälningsskyldigheten ska begränsas till sådan kränkande behandling som är allvarlig eller upprepad ser grundskolenämnden fördelar med att det finns ett ökat fokus på det åtgärdande arbetet och att all personal har samma skyldighet i stället för enbart vissa yrkeskategorier som tidigare räknats upp. Det stärker arbetsro, professionsfokus och tilliten till rektorers ansvar att fatta beslut i enskilda ärenden. Samtidigt är det avgörande att detta ansvar kan hanteras i praktiken – inom ramen för befintliga resurser och med tillgång till kompetens och systemstöd.

Om rektorer lämnas utan tillräckligt handlingsutrymme eller stöd kan arbetsbördan snarare öka och målsättningen med förändringen utebli.

Grundskolenämnden ställer sig positiv till att anmälning av trakasserier och sexuella trakasserier flyttas från skollagen till diskrimineringslagen utifrån att hanteringen av trakasserier underlättas av att ett och samma lagrum används.

Utredningens förslag är att om ett barn eller en elev anser sig utsatt vid fler än ett tillfälle är det fråga om en upprepad kränkande behandling. Händelsen behöver inte vara av en viss karaktär eller allvarlighetsgrad. Grundskolenämndens uppfattning är att detta skapar en mycket låg tröskel för vad som ska anmälas, så pass låg att det riskerar att bli endast marginell skillnad mot dagens regelverk. Om bedömningen av om en kränkning är *upprepad* inte ska ta hänsyn till allvarlighetsgrad innebär det att även bagatellartade händelser (eller som utredningen karaktäriserar dem – harmlösa handlingar) ska anmälas, om de sker fler än en gång. Ingen diskussion förs heller kring tidsperspektivet kring rekvisitet *upprepad*. Grundskolenämnden är av åsikten att det bör tydliggöras när en kränkning är att karaktärisera som upprepad. Inte heller klargörs om och i sådant fall i vilken mån två eller fler händelser behöver ha ett samband med varandra för att klassas som *upprepad* kränkande behandling. Det kan därmed ifrågasättas om detta förslag innebär något större praktisk skillnad mot dagens regelverk.

Grundskolenämnden ser positivt på att personalens och rektorns skyldighet att anmäla trakasserier och sexuella trakasserier flyttas från skollagen till diskrimineringslagen.

7.4.3 Kravet på samband med verksamheten ändras till i verksamheten

Utredningens förslag: Skyldigheten att informera, anmäla, utreda och åtgärda fall av kränkande behandling gäller om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i verksamheten.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden instämmer med utredningen att det kan uppfattas som gränslöst att skolan har ansvar att hantera alla kränkningar som sker i samband med verksamheten. Avgränsningen till det som sker "i verksamheten" gör uppdraget mer hanterbart och bidrar till ökad tydlighet för personalen. Det minskar upplevelsen av ett gränslöst ansvar och skapar bättre förutsättningar för en hållbar arbetsmiljö. Samtidigt är det viktigt att understryka att kränkningar som sker utanför verksamheten kan starkt påverka barn även i skolan. Det kan ifrågasättas om det är rimligt att skolan helt kan underlåta att hantera exempelvis en situation där en elev blir utsatt för allvarliga kränkningar på sociala medie-plattformar av sina klasskamrater. Det kan övervägas om gränsdragningarna för vad som har samband med verksamheten i stället kan klargöras eller begränsas.

7.5.1 Bestämmelserna om åtgärder mot kränkande behandling behöver ses över och samordnas med övriga regler i skollagen

Utredningens bedömning: Reglerna om åtgärder mot kränkande behandling behöver ses över i sin helhet och samordnas med reglerna som styr arbetet med trygghet och studiero. En sådan samordning kan underlätta arbetet och minska riskerna för dubbelarbete och dubbeldokumentation.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden ställer sig positiv till förslaget då en samordning av regelverk har potential att minska dubbelarbete, otydlig styrning och tolkningsutrymme. I dag upplever många medarbetare osäkerhet kring vilka krav som gäller och vilket ansvar olika roller har. En tydligare och mer enhetlig styrning skapar bättre förutsättningar för ett systematiskt och förebyggande arbete mot kränkande behandling, där uppföljning och åtgärder kan genomföras mer effektivt. Det bidrar till en bättre arbetsmiljö och frigör tid för det pedagogiska uppdraget.

7.5.2 Möjligheten att samordna det regelverk som styr arbetet mot kränkande behandling och det som styr arbetet mot diskriminering behöver utredas vidare

Utredningens bedömning: Regelverken som styr arbetet mot kränkande behandling och arbetet mot diskriminering behöver samordnas i syfte att frigöra tid för förskollärares och lärares undervisningsuppdrag.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden ser vinster med samordning och stödjer utredningens förslag om att det finns anledningar om att se över de två regelverken i särskild ordning och att det är en angelägen fråga. I dagsläget finns det överlappande krav och begrepp som kan vara svåra att särskilja i praktiken. Tydligare regelverk och en gemensam begreppsapparat minskar osäkerhet och arbetsbelastning för personalen. Det kan också leda till ett mer sammanhängande, rättssäkert och begripligt uppdrag, vilket gynnar både arbetsmiljö och elevernas trygghet. Grundskolenämnden instämmer med förslaget om att det utreds om de kan samlas i en gemensam lag.

7.5.3 Möjligheten för barn och elever att få skadestånd och barn- och elevombudets roll bör följas upp och utredas vidare

Utredningens bedömning: Barn- och elevombudets roll samt möjligheterna att få skadestånd om någon i personalen åsidosätter bestämmelserna om kränkande behandling i 6 kap. skollagen behöver utredas vidare.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden anser att en översyn av ”Barn- och elevombudets roll” och skadestandsregler är välkommen. Skyddet för barn och elever är av största vikt, men det är samtidigt avgörande att regelverket är rättssäkert och förutsägbart även för skolans personal. I dag finns en utbredd oro bland medarbetare för att oförutsedda

händelser i undervisningsvardagen kan leda till enskilt ansvar, trots att personalen har agerat professionellt och inom ramen för sitt uppdrag.

Det finns också signaler om att rädsla för att göra fel kan leda till passivitet eller osäkerhet i situationer där vuxennärvaro och tydligt ledarskap är avgörande för tryggheten. Detta kan i förlängningen försämra arbetsmiljön och minska tryggheten för eleverna. För att uppnå ett effektivt skydd mot kränkningar krävs ett förtroendefullt klimat där personal känner sig trygga med sitt mandat och där ansvaret för elevernas trygghet fördelas tydligt och rimligt inom organisationen.

En översyn bör därför inte enbart fokusera på elevernas rättsskydd, utan även väga in arbetsmiljöperspektiv, organisatoriska förutsättningar och hur huvudmannen kan ta ett övergripande ansvar för att rättssäkerhet och trygghet gäller för alla parter i skolmiljön.

Del 8

8.2.1 Förslag om att lärares och förskollärares undervisningsuppdrag regleras

Utredningens förslag: Lärares och förskollärares undervisningsuppdrag ska definieras i skollagen. I undervisningsuppdraget ingår undervisning samt planering och uppföljning av undervisningen. För förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ges regeringen ett bemyndigande att meddela föreskrifter om omfattningen av tiden för undervisningsuppdraget. För förskolan, fritidshemmet och kommunal vuxenutbildning ges regeringen ett bemyndigande att meddela föreskrifter om den minsta omfattningen av tiden för planering och uppföljning av undervisningen. Det tydliggörs i befintliga mellanrubriker i skollagen när bestämmelser handlar om elevernas undervisningstid. I en ny förordning definieras undervisningstid som den tid som lärare och förskollärare lägger på att genomföra undervisningen. Tid för undervisningsuppdraget definieras i samma förordning som den tid som lärare och förskollärare lägger på att planera, genomföra och följa upp undervisningen.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden anser att om undervisningsuppdraget ska definieras i skollagen, är det av stor vikt att det tydliggörs om vad undervisningsuppdraget innehåller och inte enbart hänvisas till mellanrubriker i skollagen. Det finns ett behov av ett förtydligande gällande skolans undervisningsuppdrag i förhållande till utbildningsuppdraget. Vidare är det av vikt att det synkroniseras med lärares hela arbetstid och vad den innefattar. Risken är annars att det görs olika tolkningar som riskerar leda till en ojämlikhet. När det gäller påverkan på rektors beslut om den inre organisationen, är det viktigt att det tydliggörs om vad som kommer vara rektors mandat utifrån de yttre ramarna i form av exempelvis nationella styrdokument och annan lagstiftning. Det är också viktigt att förslaget synkroniseras med andra remisser som ”Remiss av betänkandet Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan (SOU 2025:8)”. Det behöver också säkerställas att huvudmän ges tillräckliga resurser för att genomföra förändringarna.

8.2.2 Tiden för lärares undervisningsuppdrag ska viktas med hänsyn till olika förutsättningar

Utredningens förslag: Vid bedömningen av omfattningen av tiden för en lärares undervisningsuppdrag i förskoleklass, grundskolan, anpassade grundskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning ska hänsyn tas till:

- elevgruppernas storlek,
- antalet elever som läraren regelbundet möter i undervisningen,
- antal elever i behov av särskilt stöd, samt
- ...andra omständigheter av betydelse för elever eller lärare.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden efterfrågar klagörande om vem det är som ska besluta om tiden för undervisningsuppdraget. Grundskolenämnden anser att förslaget kommer att innebära utmaningar för rektorer att bemanningsplanerna verksamheten om de införs. Inte minst gäller detta den hänsyn som förväntas tas när det gäller ”andra omständigheter som är av betydelse för elever och lärare”. Tillgången till behöriga lärare är ojämnt fördelad, vilket riskerar att påverka möjligheten att realisera intentionerna med en differentierad planering. Vidare finns det behov av förtydligande kring rektors arbete med viktning av undervisningsuppdraget utifrån förändringar i nationella regelverk som styr skolan.

8.2.3 Förslag om högsta omfattning av lärares undervisningstid

Utredningens förslag: Vid heltidstjänstgöring ska en lärares planerade undervisningstid under ett läsår som högst vara inom intervallet

1. 550–650 timmar för lärare i förskoleklass, årskurserna 1–6 i grundskolan, anpassade grundskolan och sameskolan, samt årskurserna 1–7 i specialskolan,
2. 500–600 timmar för lärare i årskurserna 7–9 i grundskolan och anpassade grundskolan samt årskurserna 8–10 i specialskolan,
3. 450–550 timmar för lärare i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan, förutom för lärare som undervisar i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad profil, samt
4. 450–650 timmar för lärare i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan som undervisar i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad profil.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden anser att förslaget ger tydlighet och möjliggör återhämtning, men förutsätter att elevgruppernas storlek inte samtidigt ökar. För att det ska kunna

genomföras är det avgörande att styrningen inte leder till att andra arbetsuppgifter flyttas över till lärare, utan att kringresurser tillförs.

Det bedöms finnas en del frågor gällande användningen av intervaller och dess utformning, bland annat om dess utformning eventuellt kan leda till att maxtaket för intervallerna blir en norm för undervisningen. Intervallernas utformning kommer att innebära en påverkan på möjligheten att anpassa flexibiliteten gällande för- och efterarbete. När det gäller tid för gemensamt arbete som till exempel fortbildning och sambedömning är det viktigt att utrymme även ges för detta i intervallens utformning.

När det gäller fördelningen av timmar är det av vikt att ta hänsyn till att system med ämneslärare är vanligt förekommande även i låg- och mellanstadiet och att ett system med klasslärare som undervisar i samtliga ämnen inte är särskilt förekommande utifrån lärarutbildningar, behörigheter och timplanens konstruktion och fördelning av ämnen.

För att kunna möta förslagets intentioner krävs också ett ökat antal legitimerade lärare, särskilt i skolor med stora behov. Detta förutsätter att tillräckliga ekonomiska resurser tillförs huvudmännen, annars riskerar reformen att skapa ytterligare belastning snarare än avlastning i verksamheten.

Det behöver även tydliggöras vad som räknas som undervisningstid och vad som inte gör det. I dag råder det oklarhet kring gränsdragningen mellan undervisning och andra lärarledda aktiviteter, såsom handledning, mentorskap och viss dokumentation. Denna oklarhet skapar ojämlika villkor och kan leda till att lärare i praktiken utför undervisningsnära arbete utan att det beaktas i arbetsbelastningen. Ett nationellt förtydligande behövs för att säkerställa likvärdighet, minska stress och stödja rektorers möjligheter till rimlig planering.

Stödmaterialet som Skolverket föreslås få i uppdrag att ta fram i samband med implementeringen av en reglering av undervisningsuppdraget kommer vara mycket efterfrågat och behöver vara framtaget i god tid innan eventuell implementering ska vara genomförd.

8.2.4 Förslag om tid för planering och uppföljning av undervisningen

Utredningens förslag: För planering och uppföljning av undervisningen ska det för lärare som undervisar i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning som huvudregel avsättas tid som minst motsvarar undervisningstiden.

För lärare i årskurs 7–9 i grundskolan, årskurs 8–10 i specialskolan, anpassade gymnasieskolan, och inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå och som anpassad utbildning på gymnasial nivå ska det utöver huvudregeln avsättas ytterligare minst 10 procent av undervisningstiden för planering och uppföljning av undervisningen.

För lärare i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå ska det utöver huvudregeln avsättas ytterligare minst 20 procent av undervisningstiden för planering och uppföljning av undervisningen.

Vid bedömningen av omfattningen av tiden för planering och uppföljning ska hänsyn tas till de faktorer som anges i 8.2.2.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden anser att det är viktigt att när det gäller planering och uppföljning så behövs hänsyn tas till bland annat behov av gemensam planering, sambedömning, uppföljning och fortbildning där det finns behov av tid avsätts till detta. Att säkra tillräcklig planeringstid är en grundförutsättning för kvalitet och en god arbetsmiljö. Planering och utvärdering av undervisningen är en central del av lärarens uppdrag och sker ofta i samverkan med kollegor, exempelvis inom ämneslag eller arbetslag. Därför är det viktigt att planeringstid ses som både individuell och gemensam och organiseras så att den möjliggör kollegialt lärande och professionell utveckling.

Det är samtidigt avgörande att det sker ett nationellt förtydligande av hur lärares totala arbetstid ska disponeras, inklusive den reglerade tiden och den förtroendeförlagda arbetstiden. Otydligheter i tolkning av arbetstidens fördelning mellan undervisning, planering, dokumentation och övriga uppdrag leder till varierande arbetsbelastning och skapar risk för obalans mellan krav och resurser. Ett tydligt ramverk skulle stödja rektorernas planeringsansvar och bidra till ökad transparens och likvärdighet i arbetsvillkor över landet.

8.2.7 Förslag om minsta tid för planering och uppföljning för lärare i fritidshem

Utredningens förslag: För lärare ska det vid heltidstjänstgöring i fritidshemmet avsättas minst 5 timmar per vecka för planering och uppföljning av undervisningen i fritidshemmet. Vid bedömningen av hur mycket tid som ska avsättas för planering och uppföljning av undervisningen ska hänsyn tas till elevgruppernas storlek, antal lärare i elevgruppen, antal elever i behov av stöd samt andra omständigheter av betydelse för elever eller lärare i fritidshemmet.

Grundskolenämndens synpunkter

En tydlig reglering av minsta planeringstid för fritidspedagoger skapar jämlikhet och stärker yrkesrollen. Det är samtidigt viktigt att fritidshemmets särart beaktas i styrningen, så att planeringstid inte tolkas alltför snävt. Planering i fritidshemmet omfattar inte enbart traditionell lektionsplanering, utan även pedagogiska upplägg för lek, social träning, temaarbeten och värdegrundsstärkande aktiviteter som kräver goda förberedelser. När det gäller personalen i fritidshemmets dubbla roller ser grundskolenämnden att det finns en del utmaningar gällande att tillgodose förslagen om planeringstid, men bedömer att det är rimligt att det finns utrymme för att detta ska kunna dimensioneras av rektor för att fungera i verksamheten.

Det finns också en otydlighet kring när och hur fritidspedagoger får tillgång till planeringstid i praktiken, särskilt i verksamheter med hög grad av samordning mellan

skola och fritidshem. För att undvika att planeringstid urholkas i det dagliga schemat krävs ett tydligt uppdrag, organisatoriskt stöd och tillräckliga resurser. Rektorens uppdrag att säkerställa planeringstid behöver också följas upp systematiskt, exempelvis genom arbetsmiljö- och tidsanvändningsdata.

8.3 Förslag om att förtydliga rektorns ansvar för förskollärares och lärares undervisningsuppdrag

Utredningens förslag: I samtliga läroplaner regleras att rektor ansvarar för att förskollärare och lärare ska ges förutsättningar för att planera, genomföra och följa upp sin undervisning.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden ställer sig positivt till detta, men vill belysa att det bedöms medföra behov av utökade resurser och riskerar i alla fall kortsiktigt att leda till brist på lärare. Det är viktigt att rektorer får rätt stöd och utbildning för att leda en komplex organisation i förändring. För att rektor ska kunna ta ett helhetsansvar för arbetsmiljö, undervisningskvalitet och kompetensförsörjning krävs också att det finns tillräckliga ekonomiska resurser. Utan möjlighet att påverka bemanning, stödresurser och kompetensutvecklingsinsatser riskerar rektorns ledarskap att begränsas till administration snarare än strategisk skolutveckling.

När det gäller rektors ansvar att vid planering bedöma omfattningen av, och fördela tid för, undervisningsuppdraget med beaktande av faktorerna, anser grundskolenämnden att det är synnerligen väsentligt att detta förtydligas.

8.4 Bedömning om att undervisningsuppdraget förutsätter andra viktiga roller och kringfunktioner

Utredningens bedömning: Huvudmännen behöver skapa förutsättningar för rektorer att kunna organisera förskole- och skolenheter utifrån en infrastruktur med nödvändiga kringfunktioner för administrativt, praktiskt och elevsocialt arbete.

Grundskolenämndens synpunkter

Att organisera för administrativa och sociala stödresurser är avgörande för att avlasta lärare. För att detta ska fungera effektivt krävs att huvudmän ges både styrning och resurser för att bygga upp och bibehålla fungerande stödfunktioner, inklusive elevhälsa, administration, IT-stöd och vaktmästeri. Dessa resurser är ofta avgörande för att lärare och rektorer ska kunna fokusera på sina kärnuppdrag. I och med att förslaget ställer krav på att huvudmännen ska skapa förutsättningar för att kunna lösa detta, kommer det krävas dels att typ av arbetsuppgifter som ska hanteras blir identifierade, vilken yrkeskategori som ska hantera dessa uppgifter och hur dessa roller och kringfunktioner ska kunna finansieras och bemannas.

Det är samtidigt viktigt att uppdraget för dessa övriga professioner tydliggörs nationellt, så att ansvarsfördelningen blir klar och likvärdig. I dag råder olika tolkningar av rollerna hos exempelvis skolkurator, skolsköterska och elevassistenter, vilket riskerar att skapa otydlighet i arbetsfördelning och organisatoriska gränsdragningar. En

nationell vägledning kan bidra till ökad tydlighet, effektivitet och arbetsmiljömässig hållbarhet inom hela skolan.

8.5 Huvudmän och rektorer ska ges stöd i att skapa förutsättningar för undervisningsuppdraget

Utredningens förslag: Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram stödmaterial som kan ge såväl stöd som inspiration i arbetet med att planera och organisera för förskollärares och lärares undervisningsuppdrag, samt för organisation av viktiga kringfunktioner för förskolans och skolans större uppdrag.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden ställer sig positiv till detta förslag, men att det är viktigt att materialet är lättillgängligt och anpassat efter verksamhetens behov. Inte minst gäller detta en vidareutveckling av det stödmaterial som Skolverket har idag för att vägleda huvudmän och rektorer i att organisera ändamålsenliga infrastrukturer med administrativa, praktiska och elevsociala kringfunktioner på sina respektive enheter för att kunna ge lärare förutsättningar att fokusera på undervisningsuppdraget.

8.6 Bedömning om att förtydliga huvudmannens ansvar för att skapa förutsättningar för rektorn

Utredningens bedömning: Det bör övervägas att i skollagen förtydliga huvudmannens ansvar att ge rektorn förutsättningar för att leda och samordna det pedagogiska arbetet. Det bör också övervägas att förtydliga huvudmannens ansvar för att ge rektorn förutsättningar att fördela resurser och ansvarsområden inom ramen för sin enhets inre organisation med särskilt fokus på undervisningsuppdraget.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden ställer positiv till utredningens bedömning att det finns behov av att tydliggöra huvudmannens ansvar för att skapa förutsättningar för rektors pedagogiska ledarskap och styrning av den inre organisationen men anledning av den reglering av lärares tid som föreslås. Det bör också uppmärksammas att den pågående utredningen om "Bättre förutsättningar för rektorer i skolväsendet" beaktas i detta arbete.

Del 9

9 Uppföljning och utvärdering av utredningens förslag

Utredningens förslag: Omfattningen av förskollärares och lärares undervisningsuppdrag regleras och ska därför följas upp och utvärderas. De regellättnader som utredningen föreslår och som också syftar till att freda tid för arbetet med undervisningen bör inkluderas. En lämplig myndighet, till exempel Statens skolverk, ska ansvara för uppföljning och utvärdering.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden ställer sig positiv till detta. Uppföljningen bör inkludera arbetsmiljödata för att säkerställa att reformerna får önskad effekt. Det finns också behov av att följa upp hur tillgången till behöriga lärare påverkas över tid samt hur ansvarsfördelningen mellan professioner fungerar i praktiken.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Utredningens förslag: Ändringarna i diskrimineringslagen och skollagen ska träda i kraft den 1 juli 2027. Ändringarna i läroplanerna för förskolan, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och vuxenutbildningen ska träda i kraft den 1 juli 2027. Förordningen om omfattningen av tiden för lärares och förskollärares undervisningsuppdrag ska träda i kraft den 1 juli 2027.

Utredningens bedömning: Det finns inte något behov av övergångsbestämmelser.

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden bedömer att det är en ganska kort tidsrymd och att hänsyn måste tas till inverkan av andra remissförslag som kommer innebära ett omfattande reformarbete i flera delar av styrkedjan de kommande åren. Förslagen riskerar också att leda till lärarbrist i alla fall i ett kortare perspektiv. Det är önskvärt om stödmaterial och liknande kan tas fram i god tid innan förändringarna börjar att gälla, så att huvudmannen kan genomföra informations- och implementeringsinsatser. Det kommer också ställa stora krav på huvudmännen, vilket kommer medföra ett ökat behov för huvudmännens stödinsatser vid införandet. Anpassningar i styrning och resurstilldelning kommer att vara avgörande för att intentionerna i utredningen ska kunna realiseras i praktiken.

Övriga synpunkter

Om förslagen beslutas är det av stor vikt att vid framtagande av nya rutiner, ska dubbel- och överdokumentation undvikas. Grundskolenämnden anser att om förslagen ska kunna genomföras finns det behov av finansiering enligt proportionalitetsprincipen och att det är av stor vikt att uppföljning av kostnaderna görs årligen för att kunna korrigera finansieringen. Stat och kommun bör bära med sig att när man skalar av arbetsuppgifter från en yrkeskategori behöver de oftast utföras av någon annan. Därför gäller det att ha en god infrastruktur med kringfunktioner i skolorna och detta måste beaktas vid finansieringen av verksamheterna

Ordförande Sara Wettergren (L)

Förvaltningsdirektör Peter Lindberg

Ordföranden Sara Wettergren (L), Mubarik Abdirahman (S), Ann-Sofie Garsén (S), Anders Bergquist (S), Maria Olsson (S) och Emma Edström (MP) anmäler muntlig reservation till förmån för eget förslag.

John Eklöf (M), Gustaf Kock (M) och Karl-Assar Bagewitz (M) avser inkomma med ett särskilt yttrande (se bilaga 6).

Magnus Olsson (SD) och Rickard Åhman Persson (SD) avser inkomma med ett särskilt yttrande (se bilaga 7)